

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
JISMONIY MADANIYAT NAZARIYASI VA METODIKASI
KAFEDRASI

**“Jismoniy tarbiya va sport sohasida ta’lim
samaradorligini oshirishning ilmiy-uslibiy
asoslari: muammo va yechimlar”**

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi 2025-yil 26-27-aprel

**«Научно-методические основы повышение эффективности
образования в сфере физической культуры и спорта»**

Республиканская научно практическая конференция 26-27 апрель
2025

“Ziyo nashr-matbaa” XK

Guliston-2025

UO‘K: 37.013:796.011.3(06)

KBK: 74.00+75.1

J 67

“Jismoniy tarbiya va sport sohasida ta’lim samaradorligini oshirishning ilmiy-uslubiy asoslari: muammo va yechimlar” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya[Matn] / O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Guliston davlat pedagogika instituti. –Sirdaryo: Ziyο nashr-matbaa, 2025. – 664 b.

Ushbu konferensiya to‘plamida 2025-yil 26-27-aprel kunlari Guliston davlat pedagogika instituti tomonidan tashkil etilgan “Jismoniy tarbiya va sport sohasida ta’lim samaradorligini oshirishning ilmiy-uslubiy asoslari: muammo va yechimlar” mavzusida o‘tkazilgan Respublika ilmiy-amaliy konferensiyaga kelib tushgan tezis va maqolalar o‘rin olgan. Ilmiy-amaliy konferensiya materiallari oliy ta’lim muassasalari professor-o‘qituvchilari, katta ilmiy xodim – izlanuvchilar, magistrlar, bakalavr va umumta’lim maktab o‘qituvchilari, shuningdek barcha tadqiqotchilar foydalanishlari uchun mo‘ljallangan.

Tahrir hay’ati:

Rais: J.X.Karshibayev, rektor, b.f.d., professor.

A’zolar:

N.A.Ayaqulov – Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor.

A.A.Qalandarov – O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor.

J.K.Komilov – Yoshlar masalalari va ma’naviy-ma’rifiy ishlar bo‘yicha prorektor.

D.Yu.Samadova – Ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo‘limi boshlig‘i.

Sh.T.Norqulov – Pedagogika fakulteti dekani.

Sh.T.Saribayev – “Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi” kafedrası mudiri.

B.Ergashev – “Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi” kafedrası dotsenti

F.J.Karimov–“Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi” kafedrası o‘qituvchisi

E.A.Bolbekov–“Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi” kafedrası o‘qituvchisi

Taqrizchilar:

p.f.n., dotsent J.K.Komilov.

p.f.b.f.d.(PhD), dotsent A.A.Taniberdiyev.

Konferensiya to‘plamiga kiritilgan maqolalarning mazmuniga mualliflar javobgardir.

ISBN 978-9910-641-34-3

© Guliston davlat pedagogika instituti, 2025.

© «Ziyo nashr-matbaa» 2025

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimiz jismoniy tarbiya va sport sohasini zamon talablari asosida jahon andozalariga to'laqonli javob beradigan tarzda rivojlantirish masalasi hukumatning ustivor vazifalaridan hisoblanadi. Respublikamizda jismoniy tarbiya va sport sohani rivojlantirish, ta'lim jarayonini modernizatsiyalash va mazmunini yangilash maqsadida, uni manzilli qo'llab-quvvatlash bo'yicha qator tizimli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Hozirda, nafaqat an'anaviy jismoniy tarbiya vositalari va usullari bilan yosh avlodni harakat faolligini an'anaviy ko'rsatkichlarini aniqlash, balki, ular tanasini kasbiy jihatdan muxim bo'lgan adaptatsion xususiyatlarini, rivojlanish darajasi va sifatlarini salomatlik darajasi bilan aniqlash zarur.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi PF-5924-son "O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2020-yil 30-oktyabrdagi PF-6099-son "Sog'lom turmush tarzini keng tatbiq etish va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmonlari, 2020-yil 3-noyabrdagi PQ-4877-son "Jismoniy tarbiya va sport sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari hamda mazkur sohaga taalluqli boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishga xizmat qiladi.

So'nggi yillarda yurtimiz sportchilarning jahon va osiyo chempionatlarida, yirik xalqaro turnirlarda faxrli shoxsupa pog'onalaridan joy olib, Vatanimiz shuxratini jahon hamja'miyati oldida tarannum etib kelishi ushbu farmon va qarorlarning maxsulidir.

Institutimizda o'tkazilayotgan ilmiy-amaliy anjuman "Jismoniy tarbiya va sport sohasida ta'lim samaradorligini oshirishning ilmiy-uslibiy asoslari: muammo va yechimlar"ga bag'ishlangan bo'lib, yurtboshimizning yuqorida aytilgan bir qator hujjatlar doirasida olib borilayotgan amaliy tadbirlardan biridir.

Tashkil etilgan anjuman jismoniy tarbiya va sport sohalariga qo'llanilishi, o'qitish jarayonlarida erishilgan natijalarni umumlashtirish hamda ommalashtirishni shuningdek, mavjud muammolar yechimiga qaratilgan tadqiqotlarni tahlil qilishni maqsad qilib olgan.

Anjuman ishiga muvaffaqiyat tilayman!

Guliston davlat pedagogika instituti rektori

J.H.Karshibayev

Mustaqillik shakllarining funktsiyalari keng va xar tomonlamadir. Bu - yuqori darajada sportni rivojlanishi va takomillanishni ta'minlash, yuqori malakali sportchilarni tayyorlash, mehnat hamda dam olishni to'g'ri tashkil qilish, sog'liqni mustahkamlash va ijodiy umrboqiylikni saqlash, yoshlarni sport turlariga jalb qilish va turli yoshdagi aholini jismoniy tarbiya mashgulotlarga jalb qilish va xokazolardir.

Xulosa qilib aytganda, shaxs ijtimoiy hayotda faoliyat ko'rsatar ekan, u tashqi olam, ma'naviy hayot bilan doimiy ravishda uzviy munosabatda bo'lish evaziga o'zida badiiy va estetik ko'nikmalarni komil inson to'ymasiga bog'liq holda shakllantirib boradi.

Foyadalanilgan adabiyotlar ro'yxati

6. Amosov N.M. O'qitishda zamonaviy axborot tenologiyalari. - M.: FiS, 2007 yil.
7. Ilyinich M.V. Axborot texnologiyalari. - M., 2002 yil.
3. Акбаров А., Мусаев Б.Б., Спорт метрологияси, дарслик, Тафаккур каноти нашриёти, 2014, 424 б., <http://library.uzdjtsu.uz/files/pdf/Sport>
4. Акбаров А., Спортда математик таҳлил усуллари, Чирчик, ЎзДЖТСУ, 2020, 228 б., <http://library.uzdjtsu.uz/files/pdf/Sportda>

BOLANI TARBIYALASHDA HARAKATLI O'YINLARNING AHAMIYATI

M.M. Ulug'bekova - Guliston davlat pedagogika instituti
"Jismoniy madaniyat nazariyasi va uslubiyati" kafedراسи o'qituvchisi

Anatatsiya: "Bolalarni tarbiyalashda harakatli o'yinlarni ahamiyati" mavzusi bolalarning rivojlanishida harakatli o'yinlarning muhim rolini yoritadi. Ushbu o'yinlar bolalarning jismoniy faoliyatini oshirish, ularning motor ko'nikmalarini rivojlantirish va ijtimoiy ko'nikmalarni mustahkamlashda katta ahamiyatga ega. Harakatli o'yinlar orqali bolalar do'stlik, hamkorlik va raqobat kabi ijtimoiy qadriyatlarni o'rganadilar. Shuningdek, bu o'yinlar bolalar uchun stressni kamaytirish, ruhiy holatni yaxshilash va umumiy salomatlikni qo'llab-quvvatlash imkonini beradi. Mavzu davomida harakatli o'yinlarning turli xil turlari, ularning tarbiyaviy vazifalari va bolalar uchun foydalari keng qamrovda ko'rib chiqiladi. O'z navbatida, bu bilimlar ota-onalar va tarbiyachilar uchun bolalarni to'g'ri tarbiyalashda zarur bo'lgan yo'l-yo'riqlarni taqdim etadi.

Kalit soʻzlar: harakat , bolalar uchun jismoniy faoliyatning zarurligi, oʻyin, tarbiyalash , tarbiyaviy jarayonlar va usullar, ijtimoiy koʻnikmalar, oʻyinlar orqali ijtimoiy munosabatlarni oʻrganish, jismoniy rivojlanish, harakatli oʻyinlarning jismoniy sogʻliqqa taʼsiri, emotsional rivojlanish - oʻyinlar orqali hissiy holatlarni boshqarish, kreativlik, harakatli oʻyinlarning ijodkorlikni ragʻbatlantirish, hamkorlik - jamoaviy oʻyinlar orqali hamkorlik koʻnikmalarini rivojlantirish, muvozanat, jismoniy va emotsional muvozanatni saqlash, oʻz-oʻzini anglash, oʻz qobiliyatlarini tushunish va rivojlantirish.

Oʻyin faoliyati qaysi shaklda ifodalanmasin bolani quvontiradi, harakatli oʻyin favqulodda xursandchilikning xilma-xil lahzalari bilan ayniqsa, ijobiy hislar uygʻotishga xizmat qiladi. Ulkan tarbiyaviy kuch ana shu quvonchli emotsiyalar manbayidir.

Har qanday oʻyin xoh u ijodiy, didaktik, musiqali, shuningdek, harakatli boʻlmasin, bolalarning atrof-muhitni bilishida oʻziga xos vosita hisoblanadi.

Harakatli oʻyinlar mazmunida bola dunyoqarashini kengaytiruvchi va tasavvurini aniqlashtiruvchi koʻplab bilish materiali mavjud. Syujetli oʻyinlar tematikasini odamlar hayoti, tabiat hodisalari, hayvonlar odatlariga oid ayrim lavhalar tashkil etadi. Bularning hammasi bolalar tomonidan oʻziga xos shartli oʻyin shaklida aks ettiriladi (“Mushuk va sichqon”, “Poyezd”, “Qoch bolam qush keldi” va boshqalar). Biroq bola tashqi dunyoni toʻgʻri idrok qilishi uchun (oʻyinning barcha shartlariga rioya qilgan holda) obrazning toʻgʻri xarakteristikasi va haqqoniy oʻyin vaziyati zarur. Bu pedagog tomonidan oʻyinni tushuntirishda emotsional tarzda bayon etiladi. Xalq oʻyinlari buning ajoyib namunasi hisoblanadi. Ulardagi oʻyin vaziyati bolani qiziqtiradi va tarbiyalaydi, baʼzi oʻyinlarda uchraydigan dialoglar, personajlar va ular harakatlarini bevosita xarakterlaydi (“Quyoningim ne boʻldi?”, “Oq terakmi, koʻk terak?”, “Kim oladi-yo, shuginani-yo?” va boshqalar). Syujetga ega boʻlgan va muayyan oʻyin topshiriqlaridan tuzilgan oʻyinlarda ham bolaning sensor qobiliyatini, tafakkurini, moʻljal olishni rivojlantirishga yordam beruvchi koʻplab bilish materiali mavjud qoidalar katta tarbiyaviy ahamiyatga molik. Ular oʻyinlarning borishini belgilaydi, bolalar harakat faoliyatini, ularning xatti-harakati, oʻzaro munosabatlarini yoʻlga soladi, axloqiy-irodaviy sifatlarni tarbiyalashda yordam beradi.

Qoida oʻyinda muayyan sharoit yaratadi. Bunda, bola oʻyinga tegishli rahbarlik qilinganda oʻzida hosil qilingan sifatlarni namoyon qilmasdan turolmaydi. Masalan, bolalar “Ayyor tulki” oʻyinda faqat tulki: “Men shu yerdaman” deganidan soʻnggina doiradan chiqib turli tomonlarga qochishlari mumkin. Bu qoida bolalarda diqqatni, oʻzini tuta bilishni, chidamlilikni, berilgan signalga tezkor reaksiyani,

fazoda mo'ljal olishni hosil qiladi. Qoidalarini og'ishmay bajarishni talab qilish maqsadga erishishdagi egoistik emotsiyalar va kayfiyatni yengishga yordam beradi. "Qoida bola xatti-harakatini jamoa talabiga muvofiq boshqaradigan va yo'naltiradigan birinchi ijtimoiy stimul hisoblanadi. O'yinlarda teran hissiyot, o'rtoqlik va mehr-muhabbatning dastlabki nishonalari paydo bo'ladi".

Kichik guruhlarda qoidalar bolalar tomonidan o'yin rivojlanishi davomida yuzaga keladigan majburiy, zarur javob harakati sifatida idrok qilinadi (quyonchalar ayiq paydo bo'lishi bilan butalar orasiga qochib ketadilar; chumchuqlar avtomobil ko'rinishi bilan yo'ldan qochadilar). Bolalar o'yin qoidalari hali qonun sifatida anglamasdan turib hozirjavoblikka o'rganadilar: bir tomondan o'yin syujetiga ko'ra (quyonchalar ayiqdan qo'rqdilar), ikkinchi tomondan muayyan signalga nisbatan hosil qilingan shartli refleksga ko'ra harakat qiladilar.

Bolalar dastlab qoidalarini pedagog rahbarligida, keyinchalik bolalar jamoasi qoidalarining ijtimoiy ahamiyatini anglagan ayrim a'zolari ta'siri ostida bajaradilar; nihoyat qoidalar bolalarning ijtimoiy xulqatvori normalarini bevosita belgilovchi omilga aylanadilar.

Dastlab bolalar o'yin vazifalarini tezkor bajarish payida bo'lib, qoidalarini unutib qo'yadilar, bundan tashqari yutuqqa va unga eng oson yo'l bilan erishishga intilish ham qoidani buzishga sabab bo'ladi. Bu o'z navbatida, o'yinchilarda norozilik uyg'otadi, ziddiyat tug'diradi va bolalar o'rtasidagi munosabatni yomonlashtiradi.

Har bir bola o'yin qoidasini anglashi va unga rioya qilishida kattalarning talabi hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi. Asta- 127 sekin tarbiyaviy ta'sir qilish tufayli bolalarning o'yin jarayoniga munosabati o'zgara boshlaydi, o'yin harakatlari va qoidalarini birmuncha aniq bajarishga qiziqish va intilish paydo bo'ladi. O'yin qoidalarini bajarmaslik sabablari ham o'zgaradi. Endi bolalar ularni atayin emas, tasodifan buzadilar, biroq shu zahoti yo'l qo'yilgan xatoni tuzatishga harakat qiladigan bo'ladilar.

Bolalarni qoidalarining ijtimoiy ahamiyatini anglashga tizimli, chidam bilan tayyorlaydigan tarbiyachi rahbarligida ular halollik, adolatlilik, do'stlik, botirlik, o'zini tuta bilish, qat'iyatlilik, iroda kabi yaxshi sifatlarini shakllantirishning samarali vositasiga aylanadi. Bularning hammasi qoidali, harakatli o'yinlarni bolalarni axloqiy tarbiyalashning ta'sirchan vositalaridan biri sifatida belgilashga asos bo'lib xizmat qiladi.

O'yin faoliyatida diqqatni, idrokni rivojlantirish, mavjud tafakkur, tushuncha va mo'ljal olishni aniqlashtirish uchun qulay sharoit yaratiladi; o'yinlar ijodiy

xayol, xotira, topqirlik, fikr yuritish faolligini rivojlantirishga yordam beradi. Shunday qilib, harakatli o'yinlar bolaning aqliy rivojlanishiga yordam beradi. Bolalarning ruhiy jarayonlarni takomillashtirishda obrazli, emotsional metodika katta ahamiyat kasb etadi, u bolalarda qiziqish uyg'otadi, xayol surishda, o'yin harakatlarini ijobiy bajarishga undaydi. Ruhshunoslarning tadqiqotlari shuni ko'rsatmoqdaki, bola o'yin faoliyati tufayli fazo va buyum voqeligini amalda o'zlashtiradi, shu bilan birga fazoni idrok etish mexanizmining o'zini ham juda takomillashtiradi. O'yinda fazoni idrok etish o'zining asosiy shakllarida namoyon bo'ladi: bevosita; hissiy bilish-sensor (hissiy obrazli) va bilvosita (mantiqiy tafakkur, tushuncha). Masalan, bola tomonidan harakat yo'nalishini mustaqil tanlash va harakatni o'yin qoidasida qat'iy belgilangan yo'nalishda bajarish bir tomondan o'yin vaziyatini (bevosita idrok qiladigan) va ko'rish motor reaksiyasini (o'yin harakatlarini) darhol baholashni, ikkinchi tomonda o'z harakatlarini fazo-o'yin muhitida anglash va tasavvur qilish hamda o'sha ko'rish motor reaksiyasini namoyon etishni talab qiladi. Harakatli o'yinda bu ikki komponent o'zaro harakatda bo'ladi. Pedagog tomonidan ishlab chiqilgan o'yin qoidalari bola harakati uchun fazo oldindin mo'ljall olishning zarur imkoniyatini yaratadi; ayni paytda o'yin vaziyatidagi to'satdan bo'ladigan o'zgarishlar (boshlovchi harakati va signallar bilan bog'liq ravishda) harakat rejasini buzadi va juda murakkab – bolalarning tezkor reaksiyasi hamda fazoda mo'ljall olishni talab qiladi ("Chuqurchaga tushirish", "Sopalak", "Koptokni urish", "Kim uzoqqa sakraydi" va hokazo o'yinlar).

Bunday reaksiya boladagi o'z faoliyatini va harakatlarini muayyan muhitga moslash qobiliyatining rivojlanganlik darajasi bilan belgilanadi. Bunda bolaga tarbiyachi yordam berishi lozim. Bunda tarbiyachi bolani asta-sekin o'yin vaziyati va qo'yilgan vazifaga erishish zaruratini hisobga olgan holda birmuncha muvaffaqiyatli harakat usulini topishga o'rgatadi. Masalan, aynan bir o'yinni katta va cheklangan fazoda o'tkazganda, bola boshlovchidan tez va uzoqqa qochish usulidan foydalanadi yoki unga yaqin joyda turib chaqqonlik va abjirlik ko'rsatadi ("Tuzoq", "Ayyor tulki" va hokazo).

Atrof-muhitda mo'ljall olishga o'yin vazifasini bajarish yo'lida atayin yaratilgan to'siqlar ham yordam beradi. ("Chambarakdan o'tib bayroqcha tomon yugurish", "Bo'ri jarlikda", "Jasur bolalar" va hokazo). Bu bolalarda ma'qul harakat usulini masofani yetarlicha rivojlangan ko'z bilan baholash va harakatlarni bajarish vaqtini hisobga olishga tayangan holda mustaqil tanlash qobiliyatini hosil qiladi.

Bolaning tarqalgan holda tez harakat qilayotgan bolalar orasida mo'ljall olishi juda ham muhim hisoblanadi. Bu tinimsiz o'zgarib turadigan o'yin

vaziyatiga nisbatan tezkor reaksiya ko'rsatish zaruriyatiga ko'ra birmuncha murakkabdir. Biroq katta guruh bolalari o'yinlarni takrorlash jarayonida bu ko'nikmani muvaffaqiyatli egallaydilar ("Tuzoq", "Ayyor tulki", "Quvlash-machiq" va boshqalar).

Bola harakatli o'yinda jismlarning, odamlarning yaqin, uzoqligini aniqlashni mashq qiladi, shu tufayli unda ko'z bilan baholash, shuningdek, fazoviy eshitish mo'ljali rivojlanadi.

Harakatli o'yinlar bolalarda oddiy vaqt mo'ljalini shakllantiradi. Ular quyidagilarda ifodalanadi: o'yin harakatlarini izchilligini tushunib olishda – avval, so'ng, bundan keyin, bundan oldin, barini bir vaqtda va hokazo kabi o'yin topshiriqlarini signalga ko'ra, bolalar uchun belgilangan muddat doirasida tez bajarishda, masalan, "Men beshgacha sanagunimcha siz bayroqchalardan birorta naqsh yasashingiz kerak", "Kim bubenga uch marta urguncha saflana oladi?" va boshqalar. Bu o'yinlarda bola fazoda mo'ljal olishni, harakatlar izchilligi va ularga vaqt davomida amal qilishni mashq qiladi. O'yinlar mazmunini, butun o'yin vaziyatini, uning qoidalarini, personajlar harakatini mustaqil tushuntirish; bolalarning joylashish o'rnini, o'yin atributlarini va harakat yo'nalishlarini fazoviy atamalarni ishlatgan holda ko'rsatish; o'tkazilgan o'yinga baho berish bolalarning aqliy rivojlanishiga xizmat qiladi. Harakatli o'yinlar barcha yoshdagi katta bolalarda ijodiylikni rivojlanishi uchun qulaylik yaratadi. L.M. Korovina ma'lumotlariga ko'ra, 5–6 yoshli bolalarga tegishli rahbarlik qilinsa, o'zlariga tanish o'yinning variantlarini o'ylab topishlari, uning mazmunini murakkablashtirishlari, qoidalarini to'ldirishlari lozim. Keyinchalik bolalar adabiy asarlar, ertaklar syujeti asosida kichik o'yinlar o'ylab topishlari, aqliy va ijodiy kamolotning yuqori darajasiga erishganlarida esa, o'zlari ijod qilgan syujetlari asosida harakatli o'yinlar yaratishlari mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolalar ijodiy faolligining rivojlanish jarayoni barcha yosh guruhlardagi tarbiyalanuvchilarning topshiriqlarga va ularni amalga oshirishga emotsional munosabati bilan xarakterlanadi. Bunda tarbiyachi rahbarligining umumiy ijodiy yo'nalganligi, uning bolalar izlanishlariga xayrixohlik munosabati katta ahamiyatga ega.

Harakatli o'yinlar o'z mazmuni va tuzilishiga ko'ra estetik faoliyat hisoblanadi. O'yin harakatlarining rang-barangligi ularni bolalar aniq chaqqonlik bilan, o'ziga xos ifodali bajarishlarida xarakterlanadi. Bolalardagi ko'tarinkilik o'yin faoliyatiga emotsional tus bergan holda, harakatlarni juda sifatli bajarishda 130 namoyon bo'ladi va ularda harakat jarayonining o'zidan qoniqish hissini uyg'otadi. Bir yoki birnecha doiraga, sherenga, kolonnaga, "figura" bo'lib turish

kabi xilma-xil saflanishlar harakatlarning aniqligini, xushqomatlilikni, ixchamlilikni talab qiladi va bolalarda estetik hisni o‘stiradi. O‘yin ko‘rinishining go‘zalligi eng avvalo qatnashuvchilarning o‘zlari idrok etadigan jismoniy formasining bir xil bo‘lishi bilan ifodalanadi.

Musiqqa bolaga juda katta estetik ta‘sir ko‘rsatadi: u bolalarni ruhlantiradi, ularni umumiy bir kayfiyatga birlashtiradi, chiroyliroq harakat qilishga undaydi. Musiqani harakatli o‘yinlarga qo‘llash, avvalo, uning estetik-tarbiyaviy rolini o‘stirish lozim. Bunda bolalarning musiqqa asarlari xarakteri va tuzulishiga muvofiq harakat qilishlari muhimdir. Shuni hisobga olib, musiqani o‘yinning faqat muhim qismlariga joriy etish lozim. Masalan, “Quvlashmachoq” o‘yinida barcha bolalar dastlab o‘z harakatlarini musiqaga moslagan holda osongina tarqab, chopib ketishlari mumkin. Musiqqa asarining oxiri va shu bilan bog‘liq ravishda uning tinishi quvlash harakatining boshlanishi uchun o‘ziga xos signal bo‘lib xizmat qiladi. Agar o‘yin chog‘ida “Ushla” degan og‘zaki signal berilsa, bunday paytda harakatning to‘xtashi musiqaning tinishiga aniq mos kelishi lozim.

Harakat o‘yinlarini o‘tkazishda harakatlarning go‘zalligini va madaniyatini unutmaslik: diqqatni harakatlari birmuncha ifodali bolalarga qaratish, obrazni muvaffaqiyatli bera olganlarni rag‘batlantirish kerak.

Shunday qilib, harakatli o‘yinlarda mujassamlashgan emotsional sog‘lomlashtirish, bilish va tarbiyaviy komponentlarning butun jamlamasidan foydalanish bolalarni har tomonlama tarbiyalash vazifalarini amalga oshirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. T.S.Usmonxo‘jaev “Harakatli o‘yinlar” O‘quv qo‘llanma T.: O‘qituvchi 1992.
2. Maxkamdjanov K.M., Nurmatov F.A., Inozemseva L.A., Rustamov L. “Sport bayramlarini tashkil qilish va o‘tkazish metodikasi” Darslik T.: 2008.
3. P.Xo‘jaev, K.D.Raximqulov, B.B.Nigmanov “Sport va harakatli o‘yinlar va uni o‘qitish metodikasi. (Harakatli o‘yinlari)” O‘quv qo‘llanma TDPU T.: 2008.

MUNDARIJA

1-SHO‘BA. JISMONIY TARBIYA VA SPORT SOHASIDAGI TA’LIM JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI MAKTABLARDA SPORT KUNLARINI O‘TKAZISHNING METODOLOGIK ASOSLARI			
1.	<i>F.K Axmedov, A.T. Quvondikov, S.F.Kuldashev</i>	O‘quvchlar jismoniy madaniyatini rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari	4
2.	<i>Xudoyberdiyev G‘iyosiddin Baxtiyor o‘g‘li</i>	Sharq mutafakkirlarining falsafiy qarashlari asosida bo‘lajak o‘qituvchilarda valeologik kompetensiyalarni rivojlantirish	8
3.	<i>Aslonova Sabina Akmal qizi</i>	O‘zbek tilining umumiy lug‘atlarida sport terminlarining ifodalanishi	13
4.	<i>Spataev Bahtiyar</i>	Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining jismoniy qobiliyatini shakllantirish	16
5.	<i>Spataev Bahtiyar, Ziyodullayev Daler</i>	Jismoniy va sport yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalarning jismoniy ko‘rsatkichlari darajasini aniqlash	21
6.	<i>Yaxshiliqov Dostonbek Fayzulla o‘g‘li</i>	Improvement of the content of students' healthy lifestyle based on creative approaches	26
7.	<i>Akbarova Nigoraxon Ilyosjon qizi</i>	O‘quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirish uchun yangi ilmiy yondoshuvlar	29
8.	<i>Abduvohidova Aynura Abdumalik qizi</i>	Ta’lim jarayonida individual yondoshuv orqali sportdagi muvaffaqiyatlarni oshirish	34
9.	<i>Karjabov Shaxzod Furqat o‘g‘li</i>	Boshlang‘ich sinflarda jismoniy tarbiya darslarini samarali tashkil qilishning klastir modulini ishlab chiqish	39
10.	<i>Akramov Islomjon Isroyiljon o‘g‘li</i>	Futbol o‘yinida taktikani rivojlantirishning zamonaviy metodlari	41
11.	<i>Saidmurodov Zafarbek Ulug‘bek o‘g‘li</i>	Jismoniy imkoniyati Cheklangan talabalarni Vositalar orqali yoqori Natijalarga erishishda Motivatsiyani o‘rni	45
12.	<i>Aslonova Sabina Akmal qizi</i>	Sport - yosh avlodni tarbiyalashda	48

		muhim vosita	
13.	<i>M. N. Asqalamova</i>	Umumiy oʻrta taʼlim muassasalarida jismoniy tarbiya darslari jarayonida “aylanma mashgʻulot” metodidan foydalanish xususiyatlari	52
14.	<i>Mamatqulova Nazira Anvar qizi</i>	Uzoq masofaga yuguruvchilarning sport mashgʻulotlarida tiklanish vositalaridan foydalanishning nazariy asoslari	56
15.	<i>D.X.Xasanov</i>	5-sinf oʻquvchilarining chidamliligini rivojlantirish yoʻllari	61
16.	<i>Samadov Ural Saloxiddinovich</i>	Gimnastika mashqlari terminologiyasi va atamalarning ahamiyati	64
17.	<i>Aslonova Sabina Akmal qizi</i>	Korrupsiya- fuqarolik jamiyatining tanazzuli	69
18.	<i>Spataev Bahtiyar, Ziyodullayev Daler</i>	Oliy oʻquv yurtlarida talabalarning nazariy bilim asoslarini amaliyotda qoʻllash	73
19.	<i>Ummataliyeva Diyoraxon Qahramonjon qizi</i>	Stol tennisda zarbaning asosiy turlari va bajarish texnikasi	79
20.	<i>Boburjon Ergashev, Akbarov Dilshod</i>	Oliy taʼlim muassasalari jismoniy madaniyat talabalariga kurash turlarini oʻqitishning afzalligi	81
21.	<i>Saribayev Shuhrat Turdibekovich, Qurbonboyeva Gulibonu Musoqul qizi</i>	Chidamlilikni rivojlantirish metodikasi	88
22.	<i>Normurodova Oybarchin Hoshimjon qizi</i>	Jismoniy tarbiya sohasida interaktiv metodlarni qoʻllash orqali samaradorlikni oshirish	91
23.	<i>Bektemirov Sardorbek Rustambek oʻgʻli</i>	Jismoniy tarbiya va sport sohasi mutaxassislari kasbiy faoliyatida ijodiy yondashuvni rivojlantirish	96
24.	<i>Z. A. Saminjonova</i>	Jismoniy madaniyat yoʻnalishi talaba qizlariga yengil atletikaning koʻp kurash turlarini texnikasini oʻrgatishni takomillashtirish	99
25.	<i>M. S. Jumayeva</i>	Jismoniy madaniyat yoʻnalishi talaba qizlariga gandbol oʻyini texnikasi va taktikasini oʻrgatishni takomillashtirish hamda mahoratini oshirish	104

26.	<i>Turg'unov Husniddin Husan o'g'li</i>	Maktabda jismoniy tarbiyada sport o'yinlarining ahamiyati	110
27.	<i>Alibekov D.I</i>	Pedagogical and psychological characteristics of gamification in the development of gender culture in adolescent students	112
28.	<i>Alibekov Dilshod Islomovich</i>	Effective use of modern technologies in developing gender culture among adolescent students	117
29.	<i>Ergashov Bobirjon Dehqonboyevich</i>	Kurash turlari bilan shug'ullanuvchi talabalarini innovatsion texnologiyalar yordaida o'qitish metodikasi	119
30.	<i>Ergashov Bobirjon Dehqonboyevich</i>	Sportchi talabalarni jismoniy tayyorgarligini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish	122
31.	<i>M.M. Ulug'bekova</i>	Bolani tarbiyalashda harakatli o'yinlarning ahamiyati	126
32.	<i>Bolbekov Elyor Abdimumin o'g'li</i>	Basketbolchi talabalarda tezkorlik va chaqqonlik jismoniy sifatilarini oshirish usullari	132
33.	<i>Abdusalomov Doniyor Rustam o'g'li, Umrzaqov Shoxruxbek Inomjon o'g'li</i>	Basketbolda hujum texnikasi o'rgatish	135
34.	<i>Bolbekov Elyor Abdimumin o'g'li</i>	Talabalarning sog'lom turmush tarzini kreativ yondashuvlar asosida takomillashtirish (otm misolida)	141
35.	<i>Amonov Jafar Azamovich</i>	Yosh sportchilarning axloqiy-irodaviy sifatlarini rivojlantirish jarayonlari	145
36.	<i>Баирбеков Абдулла Кадиркулович</i>	Формирование культуры физической активности среди студентов современные вызовы и стратегии развития	147
37.	<i>Asqarov Muhsiddin Alisher o'g'li</i>	Chaqqonlikni tarbiyalashning pedagogik usullari va amaliy tavsiyalar	156
38.	<i>Asqarov Faxritdin Alisherovich</i>	Voleybol o'yinida texnika va taktikaning tavsifi va amaliy ko'rsatmalar	159
39.	<i>N.M. Oripova</i>	Akmeologik yondashuv asosida talabalarning fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish	162

“Jismoniy tarbiya va sport sohasida ta’lim samaradorligini oshirishning ilmiy-uslibiy asoslari: muammo va yechimlar”

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi 2025-yil 26-27-aprel

Mas’ul muharrir: Karimov Fazliddin Jamoliddin o‘g‘li

Musahhih: S.Yuldasheva

Texnik muharrir: B.Yakubov

Sahifalovchi-dizayner: Sh.Muqumova

“Ziyo nashr-matbaa” nashriyoti

Manzil: 120100 Guliston sh., O‘zbekiston ko‘chasi 8-uy.

Tel: +99897-565-71-21

Nashriyot tasdiqnoma raqami №5485. 14.08.2020-yil.

Bosishga ruxsat etildi 23.04.2025-yil. Qog‘oz bichimi 60x84 1/16.

Ofset qog‘ozi. Hisob nashriyoti tabog‘i 41,5.

Shartli bosma tabog‘i 41,25. Adadi 100. Buyurtma №103

“Sirdaryo Print” mas’uliyati cheklangan jamiyatida chop etildi.

Manzil: Sirdaryo sh., O‘zbekiston ko‘chasi, 92-uy.